

Wpłynęło dnia: 2018-07-25 (449) Opole, dn. 12.07.2018 r.

dr hab. inż. Katarzyna Hys, prof. PO
Wydział Inżynierii Produkcji i Logistyki
Politechnika Opolska

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Anny Zajdel
Przedsiębiorczość akademicka w Polsce**

napisanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Roberta Karaszewskiego
oraz promotora pomocniczego dr Andrzeja Lisa

1. Uwagi ogólne

Podstawę formalną do przygotowania recenzji stanowi pismo sporządzone przez dr hab. Jerzego Boehlke, prof. UMK, Dziekana Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (z dnia 21.05.2018 r.) zawiadamiające o uchwale Rady Wydziału i powierzające mi pełnienie funkcji recenzenta rozprawy doktorskiej mgr Anny Zajdel pt. *Przedsiębiorczość akademicka w Polsce* napisanej pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Roberta Karaszewskiego oraz promotora pomocniczego dr Andrzeja Lisa.

Recenzowana praca doktorska mieści się w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu. Celem sporządzonej opinii jest stwierdzenie czy rozprawa napisana przez mgr Annę Zajdel spełnia warunki i wymagania niezbędne do nadania stopnia doktora określone w ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r., poz. 1789 z późn. zm.). Recenzja zawiera szczegółowo uzasadnioną ocenę dysertacji w zakresie oryginalnego rozwiązania problemu naukowego, wykazywanej ogólnej wiedzy teoretycznej Kandydatki w dyscyplinie nauki o zarządzaniu oraz umiejętności do samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez Doktorantkę.

W związku z powyższym, w recenzji dokonano oceny najważniejszych aspektów rozprawy doktorskiej, na którą składa się:

- wybór tematu i sformułowanie tytułu pracy,
- ogólna charakterystyka pracy, jej cele oraz przyjęte hipotezy badawcze, metodyka badań,
- struktura rozprawy i jej zawartość merytoryczna – spostrzeżenia i uwagi polemiczne.

Na końcu recenzji sformułowano podsumowanie, a w nim ocenę dotyczącą oryginalności rozwiązania podjętego problemu naukowego, ogólnej wiedzy

teoretycznej Doktorantki i umiejętności do samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Recenzja zakończona jest konkluzją kwalifikacyjną.

2. Wybór tematu i sformułowanie tytułu pracy

Problematyka przedsiębiorczości akademickiej stanowi istotny wymiar ogólnej koncepcji przedsiębiorczości gospodarczej każdego rozwiniętego kraju. Odzwierciedla bowiem poziom gospodarczej aktywności społeczności akademickiej oraz jej zaangażowania w podejmowanie realnych działań na rzecz jej rozwoju. Zagadnienie przedsiębiorczości ma charakter wielopłaszczyznowy. Z jednej strony dotyczy kwestii stymulowania rozwoju społeczno-gospodarczego danego środowiska, z drugiej natomiast – ze względu na dynamikę zmian w tym obszarze oraz specyficzne uwarunkowania – dotyczy zagadnień, które wpływają na rzeczywisty poziom realizacji przedsiębiorczości w środowisku, zwłaszcza akademickim. Dysertacja ma zatem charakter wielowątkowy, a celem pracy jest dokonanie oceny funkcjonowania przedsiębiorczości akademickiej w Polsce w kontekście działania Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości (AIP). Jest to problem ważny i aktualny zarówno w warstwie teoretycznej, jak i praktycznej, i jednocześnie niewystarczająco jeszcze rozpoznany. Wybór tej problematyki należy zatem uznać za trafny, a prowadzone badania – za potrzebną inicjatywę badawczą.

Oceniając wybór tematu i sformułowanie tytułu pracy stwierdzam, że podjęty temat w dysertacji ma duże znaczenie zarówno z punktu widzenia badań naukowych, jak i zagadnień praktyki gospodarczej. Ponadto zdefiniowany problem badawczy jest odpowiedni dla rozprawy doktorskiej. Natomiast, jeśli chodzi o sformułowany tytuł pracy – uważam, że powinien zostać uszczegółowiony, Tytuł dysertacji w obecnej postaci, tj. *Przedsiębiorczość akademicka w Polsce*, jest zbyt ogólny i nie wskazuje kierunku prowadzonych badań, nie został także doprecyzowany we wstępie rozprawy.

3. Ogólna charakterystyka pracy, jej cele oraz przyjęte hipotezy badawcze, metodyka badań

Doktorantka w swojej dysertacji sformułowała główny cel naukowy, którym jest *dokonanie oceny funkcjonowania przedsiębiorczości akademickiej w Polsce, w kontekście działania Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości*. Cel ten został doprecyzowany w postaci sformułowanych pytań badawczych, na podstawie których Doktorantka określiła sześć celów szczegółowych. Natomiast, w dalszym postępowaniu cele szczegółowe zostały przeformułowane na hipotezy badawcze.

Należy zaznaczyć, że cele szczegółowe pracy mają charakter zarówno poznawczy, prowadzący do pogłębienia wiedzy teoretycznej jak, i praktyczny.

Te ostatnie, związane są m.in. z diagnozą uwarunkowań funkcjonowania firm (startup'ów), oceną roli i znaczenia aktywności AIP dla wsparcia inicjatyw przedsiębiorczości akademickiej oraz oceną poziomu przygotowania tych firm do samodzielnego funkcjonowania na rynku.

Cele praktyczne stanowią rozwinięcie celów poznawczych, co stanowi o ich komplementarności i spójności. W konsekwencji, sformułowane hipotezy badawcze tworzą logiczny, uporządkowany i wzajemnie powiązany zbiór zagadnień ściśle podporządkowany tematowi rozprawy. Należy jednak zwrócić uwagę na pewne zakłócenia w poprawności sformułowanych pytań, celów szczegółowych oraz hipotez badawczych. Zarówno pytania, cele, jak i hipotezy mają postać pytania i/lub stwierdzenia o charakterze wielokrotnie złożonym. W praktyce realizowanych badań taki sposób zapisu może powodować wiele trudności w procesie badawczym i budzić wątpliwości na etapie interpretowania wyników badań oraz procesu wnioskowania. Z uwagi na to, że hipoteza powinna być wyrażona w postaci związku pomiędzy zmienną zależną, a zmienną niezależną, nie wszystkie hipotezy zostały prawidłowo sformułowane. W szczególności odnosi się to do hipotezy 4 i 5. O ile intencja i zakres badań jest zrozumiały, to cele szczegółowe oraz hipotezy powinny zostać doprecyzowane. Pomimo tego zastrzeżenia chcę jasno stwierdzić, że cele pracy są ambitne i w toku interesujących badań z powodzeniem zostały zrealizowane.

W zakresie analizy literatury przedmiotu Doktorantka sięgnęła do publikacji dostępnych w światowych i polskich zasobach. Swoją uwagę objęła m.in. licencjonowane źródła elektroniczne (np. EBSCOhost, SCOPUS, Web of Science), Open Access (np. Directory of Open Access Journals, OAIster), katalogi komputerowe bibliotek naukowych (np. Narodowy Uniwersalny Katalog Centralny NUKAT, BazEkon, Springer Link), dostępne raporty (np. Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, Stowarzyszenia Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju) oraz statystykę publiczną udostępnianą w formie baz internetowych. Tak różnorodna i szeroka literatura przedmiotu poddana krytycznemu oglądowi wskazuje na ponadprzeciętną znajomość struktur zasobów wiedzy naukowej oraz duże zaangażowanie Autorki w procesie rozpoznawania badanej problematyki. Świadczy także o dużym poziomie ogólnej wiedzy i umiejętności prowadzenia analizy przez Doktorantkę.

Przeprowadzone badania empiryczne miały charakter ilościowo-jakościowy, w ramach których zrealizowano: badania ankietowe (na próbie 203 startup'ów), indywidualne wywiady pogłębione (52), telefoniczne wywiady pogłębione (52) oraz badania eksperckie (10 badań). Należy podkreślić, że kwestionariusze ankiety oraz wywiadów zostały opracowane przez Doktorantkę i stanowią oryginalny wkład do pracy.

Zaproponowaną i przedstawioną w dysertacji metodykę oceniam jako poprawną, umożliwiającą realizację założonych celów i weryfikację przyjętych hipotez badawczych. Doktorantka podjęła się analizy zjawiska o bardzo złożonej naturze, a zastosowanie kilku metod badawczych w sposób równoległy należy ocenić bardzo pozytywnie. Na uwagę zasługuje także staranny i różnorodny dobór metod oraz narzędzi badawczych oraz logiczne uzasadnienie ich wyboru. Sporządzona diagnoza badanego zjawiska oraz przeprowadzone rozległe badania ankietowe i wywiady skierowane do różnych grup respondentów umożliwiły szerokie spojrzenie na problematykę przedsiębiorczości akademickiej w Polsce.

Identyfikacja słabo rozpoznanego na gruncie naukowym problemu badawczego, jakim jest ocena funkcjonowania przedsiębiorczości akademickiej w Polsce z punktu widzenia działania AIP, sposób jego ujęcia w zdefiniowanych celach szczegółowych i przyjętych hipotezach oraz dobór metod badawczych tworzą prawidłowe podstawy metodyczne dla realizacji recenzowanego zamierzenia badawczego, a przedstawioną koncepcję pracy i jej wykonanie należy ocenić bardzo wysoko.

4. Struktura rozprawy i jej zawartość merytoryczna – spostrzeżenia i uwagi polemiczne

Dysertacja jest dziełem obszernym, co wynika przede wszystkim z przyjętych celów badawczych. Wobec tej okoliczności, tym bardziej należy podkreślić, że treści pracy są spójne. Struktura rozprawy jest prawidłowa i odzwierciedla jej układ teoretyczno-empiryczny. Przyjęty przez Doktorantkę porządek poruszanych zagadnień wynika z kolejności prowadzonych badań. Należy zauważyć, że w pracy została zachowana właściwa proporcja pomiędzy teorią a empirią. Ponadto Doktorantka utrzymała odpowiednie proporcje pomiędzy wątkami głównymi i pomocniczymi. Struktura każdego rozdziału pracy jest podobna, co czyni ją przejrzystą. Formalna jej strona nie budzi zastrzeżeń. Dysertacja sformatowana jest starannie, wszelkie wykresy, tabele i mapy sporządzone zostały poprawnie (nieliczne odstępstwa zostaną wskazane w dalszej części opinii). Wywód jest prowadzony logicznie, zrozumiale i konsekwentnie.

Recenzowana rozprawa obejmuje 344 strony tekstu, podzielonych pomiędzy wstęp, pięć rozdziałów (przy czym rozdział ostatni zawiera wnioski i rekomendacje), streszczenie pracy oraz wykaz skrótów, spis map, spisy rysunków, tabel, wykresów i bibliografię. Ponadto uzupełnia ją 10 załączników w postaci wzorów pism oraz kwestionariuszy wywiadów adresowanych do następujących grup respondentów: kadry zarządzającej AIP, mentorów AIP, naukowców i ekspertów w zakresie przedsiębiorczości oraz psychologów i trenerów biznesu. W bibliografii zestawiono

252 pozycji literaturowych obejmujących publikacje w języku polskim i angielskim, spośród których znalazło się 211 monografii oraz artykułów naukowych, 15 aktów normatywnych oraz innych dokumentów, a także 26 pozycji źródeł internetowych.

Treść rozprawy rozpisano na wstęp oraz pięć rozdziałów, które uważam za interesujące i wartościowe. Z uwagi na zaprezentowane wyniki badań ilościowo-jakościowych uznaję treści zawarte w rozdziale czwartym za najbardziej oryginalne i wnoszące wartość do nauki.

We wstępie pracy przedstawione zostały uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w Polsce, uzasadniono wybór podjętego tematu, ponadto określono pytania, cele oraz hipotezy badawcze. Zapis taki uważam za prawidłowy.

Rozdział pierwszy ma charakter teoriopoznawczy. Zostały w nim przedstawione elementarne pojęcia tematyczne takie, jak istota, znaczenie, zakres przedmiotowy i wybrane definicje przedsiębiorczości akademickiej oraz formy, zasoby, jej cechy, również typologia przedsięwzięć, ewolucja oraz etapy aktywizacji tych firm. Autorka ujęła w nim uwarunkowania legislacyjne przedsiębiorczości akademickiej, w szczególności programy (z)realizowane przez Unię Europejską w zakresie badań naukowych i innowacji oraz sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości w UE i w Polsce. W dalszej kolejności Doktorantka przeanalizowała miejsce Polski na tle krajów UE w rankingach innowacyjności. Autorka w rozdziale tym scharakteryzowała wybrane formy wsparcia aktywności przedsiębiorczej i innowacyjnej oraz zaprezentowała wyniki analiz własnych dotyczących dynamiki rozwoju ośrodków przedsiębiorczości i innowacji w Polsce, co jest szczególnie pomocne w rozeznaniu problematyki, a tym samym wartościowe. Rozdział pierwszy pracy zawiera kompleksowe informacje dotyczące tematu rozprawy. Świadczy o rozległej i wielowątkowej wiedzy Doktorantki w zakresie podejmowanego zagadnienia. Na uwagę zasługuje także wykorzystana literatura przedmiotu – jest obszerna, co odzwierciedla szeroki zakres badań literaturowych przeprowadzonych przez Doktorantkę. Jednocześnie należy zauważyć, że przekazane treści w tym rozdziale stanowią właściwą podstawę do rozważań prowadzonych w dalszej części pracy.

Drugi rozdział dysertacji zawiera rys historyczny rozwoju Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości (AIP). Treści te dopełnia przegląd wybranych definicji AIP, jak również klasyfikacje struktur inkubatorów i podstawowe regulacje prawne, którym one podlegają. Doktorantka opisała także rolę i misję AIP, wskazała realizowane przez nie zadania oraz dokonała ich klasyfikacji ze względu na specyfikę organizacyjną. W ostatnim podrozdziale zaprezentowała charakterystykę tych inkubatorów, które zostały utworzone w ramach Fundacji

Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości. W szczególności, wyjaśniła reguły ich funkcjonowania, zakres oferowanych form wsparcia dla grupy docelowej oraz ukazała ich geograficzne rozmieszczenie na terenie Polski. Podobnie jak w rozdziale pierwszym, tak i tutaj, Doktorantka w sposób szczegółowy opisała poszczególne zagadnienia. Wskazuje to na dobre rozpoznanie przez Autorkę tematu, ale także na umiejętności przekazania treści w sposób czytelny oraz skoncentrowany na głównym wątku pracy. Rozdział drugi, podobnie jak pierwszy, ma charakter teoriopoznawczy i zawiera cenne treści, które wykorzystywane są w części empirycznej pracy.

W rozdziale trzecim przedstawiono szczegółowo metodykę przeprowadzonych badań empirycznych, w tym: procedurę doboru i wielkość próby badawczej, charakterystykę próby badawczej, organizację i przebieg badań własnych, opis zastosowanych metod gromadzenia danych, technik badawczych oraz instrumentów pomiarowych. Generalnie rozdział ten oceniam pozytywnie, niemniej jednak zauważyłam w nim kilka niezręczności i niedokładnych zapisów. Najważniejsze w mojej ocenie usterki wymieniam poniżej.

W części pracy dotyczącej problemu badawczego Doktorantka umieściła tabelę wraz z pytaniami badawczymi uzupełnionymi o tzw. pytania kierunkowe (zob. s. 94-96). Niestety, Autorka nie wyjaśniła w jakim celu je wprowadza oraz kiedy i gdzie zostały wykorzystane w procesie badawczym. Uważam, że powinno to zostać w rozprawie wyjaśnione. Wątpliwości budzi także fragment dysertacji dotyczący opisu wielkości populacji i próby badawczej (s. 99). Autorka napisała „Wielkość populacji generalnej, wśród startup'ów, funkcjonujących w strukturach Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości, z której badana jest próba to 2200 przedsiębiorców. W badaniu wzięło udział ogółem 203 przedsiębiorców (liczebność próby).” Zdania te są sformułowane w sposób nieprecyzyjny oraz mylący i należałoby je doprecyzować. W dalszym wykładzie na temat metod, technik i narzędzi badawczych Doktoranta opisała działanie wybranych narzędzi i ich funkcje. Uważam, że opis ten jest zbędny dla realizowanego celu badań (por. s. 116-119). Usunięcie tego fragmentu korzystnie wpłynęłoby na czytelność tej części rozprawy.

Mimo tych usterek, na uwagę zasługuje zakres podmiotowy przeprowadzonych badań wykazany w rozdziale trzecim. Badaniami empirycznymi zostały objęte grupy respondentów takie, jak: Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości usytuowane przy uczelniach publicznych i niepublicznych w Polsce, eksperci zajmujący się problematyką przedsiębiorczości i otoczeniem biznesu, pracownicy merytoryczni i przedstawiciele kadry zarządzającej AIP, mentorzy AIP, a także reprezentatywna grupa, która w ramach pionu AIP prowadzi firmę. Należy zauważyć, że ogład zagadnienia z tak różnych perspektyw oraz

w ramach tak zróżnicowanej próby badawczej wymagał od Doktorantki dyscypliny oraz wielkiego nakładu pracy. Docenić należy także to, że badania zostały zrealizowane zgodnie z przedstawionym harmonogramem w latach 2014-2016 w ramach projektu pt. „Ogólnopolskie Obserwatorium Przedsiębiorczości Akademickiej jako efektywne narzędzie aktywizacji studentów i absolwentów uczelni wyższych w zakresie podejmowania działalności gospodarczej” (Nr projektu DI2012 021042) ze środków budżetowych na naukę w latach 2013-2016 w zakresie programu MNiSW pod nazwą „Diamentowy Grant”.

W rozdziale czwartym zaprezentowano wyniki uzyskane w ramach przeprowadzonych badań empirycznych. Tym samym, rozdział ten uważam za kluczowy w dysertacji. Doktorantka dla pozyskanych wyników, w ramach zrealizowanych prac, przeprowadziła obliczenia oraz analizy statystyczne przy użyciu oprogramowania statystycznego IBM SPSS Statistics 24.0 oraz pakietu MS Excel. Do zbudowania map – język R, natomiast do wizualizacji wyników na mapach – aplikację analityczną. Z kolei, jako narzędzie wspomagające proces analizy danych jakościowych Doktorantka zastosowała program MAXQDA, a do utworzenia map myśli oraz wizualizacji wyników badań wykorzystywała narzędzie XMind 8 Pro. W odniesieniu do tych kwestii należy podnieść sprawę znajomości i biegłości wykorzystania przez Autorkę wielu narzędzi wspomagających proces analizy uzyskanych wyników badań. Świadczy to o dużej sprawności teoretyczno-praktycznej oraz o przygotowaniu Doktorantki do samodzielnego prowadzenia pracy naukowej w przyszłości. Niestety, interpretacja rezultatów z badań nieco mnie rozczarowała. Mimo mnogości i różnorodności wyników, zwłaszcza ilościowych, Doktorantka nie wykorzystywała możliwości ich pogłębionej analizy m.in. korelacji pomiędzy poszczególnymi zmiennymi, a wyłącznie zastosowała ich podstawowy opis. Zapis ten jest poprawny, ale pozostawia drobne uczucie niedosytu. Natomiast – co z satysfakcją podkreślam – wartościowy jest opis wyników badań jakościowych. Jest szczegółowy i uzupełniony mapami, które w sposób korzystny wpływają na ich odbiór.

Uzyskane wyniki badań, pozwoliły Doktorantce na sformułowanie uogólnień teoretycznych stanowiących nową wiedzę dotyczącą Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości w aspekcie ich działań praktycznych, które zostały zawarte w ostatniej części dysertacji. Podane w rozdziale piątym liczne wnioski (36 wniosków, zob. s. 256-261) z przeprowadzonych badań empirycznych oraz rekomendacje dowodzą oryginalności rozwiązania problemu naukowego w ramach zdefiniowanego celu badawczego. Interesujące i cenne są także rekomendacje Autorki dotyczące przyszłych kierunków rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w Polsce.

Ostatnia część pracy zawiera właściwe wykazy takie, jak: źródła literaturowe wykorzystane do przygotowania pracy, wykaz skrótów, spis map, rysunków, tabel, wykresów oraz spis załączników i same załączniki.

Po zapoznaniu się z treścią dysertacji zdefiniowałam następujące ogólne uwagi i zalecenia:

- Każdy rozdział powinien zawierać podsumowanie, które w sposób porządkujący domykałoby rozważane w nich treści. W pracy nie ma takich podsumowań. Zakłócone zostało zatem płynne przejście pomiędzy poszczególnymi rozdziałami.
- Opisy osi oraz oznaczenia jednostek powinny być zamieszczone na każdym wykresie. Niestety, w kilku przypadkach ich brakuje (m.in. wykresy 3.3-4.45).
- Wykresy powinny być oznaczane w sposób konsekwentny – z zastosowaniem tytułów wykresu (por. wykresy 4.19 vs 4.20, s. 169).
- Należy ujednoclić zapisy i stosować je konsekwentnie (np. MŚP vs MSP, s. 10 vs 32 i nst.). W pracy stosuje się oznaczenia w sposób zamienny – co nie jest prawidłowe.
- Obszerne tabele zawarte na co najmniej dwóch stronach pracy powinny mieć powtórzone nazwy i nagłówki na każdej kolejnej stronie, a tego brakuje (np. s. 28-29).

Wymienione uwagi i spostrzeżenia mają charakter kosmetyczny i nie mają wpływu na pozytywną ocenę całej pracy.

Podsumowanie

Ocena oryginalności rozwiązania podjętego problemu naukowego

Aby realizować cele pracy i zweryfikować przyjęte hipotezy Autorka dokonała przeglądu literatury przedmiotu (światowej i polskiej) istniejącej w zakresie przedsiębiorczości akademickiej, wykorzystwała liczne statystyki publiczne udostępnione w formie baz internetowych oraz raporty kluczowych instytucji w zakresie prowadzonych badań (m.in. PARP, SOOliP, MRPiPS, MNiSW, MliR). Największą wartością dodaną pracy są przeprowadzone badania ilościowo-jakościowe adresowane do różnych jednostek. Prace badawcze przygotowano starannie, z rozmysłem, zaprojektowano też dla nich oryginalne narzędzia badawcze. Uzyskane wyniki badań przeprowadzonych na próbie 203 jednostek zostały szczegółowo opracowane i opisane, co umożliwiło naukowe podejście do rozpoznawanego zjawiska.

Do oryginalnych osiągnięć naukowych recenzowanej pracy należy zaliczyć przede wszystkim:

- systematyzację wiedzy teoretycznej w obszarze przedsiębiorczości akademickiej oraz instytucji Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości w Polsce,

- realizację celów badawczych, weryfikację hipotez i sformułowanie wniosków oraz rekomendacji na podstawie uzyskanych wyników dla przeprowadzonych rozległych badań empirycznych o charakterze ilościowo-jakościowym.

Należy także podkreślić, że ogólne walory naukowe dysertacji i sformułowane w niej ważne poznawczo oraz praktyczne konkluzje mogą stanowić zarówno inspirację, jak i przyczynek do dalszych badań w tym obszarze.

Ocena ogólnej wiedzy teoretycznej Doktorantki

Analiza rozprawy pozwala ocenić ją jako oryginalną próbę opisu przedsiębiorczości akademickiej w Polsce o dużych walorach poznawczych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu. Natomiast – rozważania dotyczące identyfikacji i stanu funkcjonowania przedsiębiorczości akademickiej w Polsce, jako wartościowe naukowo aspekty pracy w warstwie teoretycznej. W tym miejscu należy również podkreślić precyzję, kompleksowość i szczegółowość przeprowadzonej krytycznej analizy zagadnienia. Treść opracowania w pełni pokrywa się z jej tytułem i celem badawczym, a przedstawione w dysertacji wyniki przeprowadzonych badań empirycznych na tle ukazanych rozważań teoretycznych, wskazują na posiadanie przez Doktorantkę bardzo dobrej znajomości poruszanej problematyki zarówno w zakresie objętym tematem rozprawy, jak i ogólnej wiedzy teoretycznej w dyscyplinie nauki o zarządzaniu.

Ocena przygotowania do prowadzenia pracy naukowej

Pracę należy uznać za zrealizowaną poprawnie pod względem: koncepcyjnym, metodycznym i merytorycznym. Wynika to przede wszystkim z wykazanej umiejętności prowadzenia pracy naukowej przez Doktorantkę, przy czym w tym aspekcie podkreślić należy m.in.:

- oryginalny i aktualny problem badawczy,
- prawidłowy i satysfakcjonujący dobór materiału do analizy zagadnienia pod względem teoretycznym w podjętym obszarze badawczym,
- znajomość i sprawne wykorzystanie dostępu do istotnych oraz ważnych licencjonowanych źródeł elektronicznych, katalogów komputerowych bibliotek naukowych, Open Access i raportów, wskazuje na ponadprzeciętną wiedzę Doktorantki w tym zakresie oraz na duże Jej zaangażowanie w przeprowadzaną krytyczną analizę zagadnienia,
- zaprojektowanie w sposób poprawny procesu badawczego,
- opracowanie autorskich narzędzi badawczych,
- przeprowadzenie oryginalnych i wielowymiarowych badań z zastosowaniem różnorodnego instrumentarium badawczego,

- syntetyzację wniosków końcowych opartych na rozpoznanych i zdefiniowanych problemach oraz celach badawczych bazujących na materiale teoretycznym oraz danych płynących z przeprowadzonych badań empirycznych,
- czytelność i jasność wypowiedzi, komunikatywność języka wykorzystanego przez Autorkę do opisu i prezentacji zagadnień dotyczących tematu dysertacji,
- prawidłowo zorganizowany i solidny warsztat badawczy, dzięki któremu udało się uzyskać wysoki poziom merytoryczny pracy i liczące się wyniki badań.

Podkreślić i docenić należy duży wysiłek naukowo-badawczy Autorki włożony w przeprowadzone wielowątkowe badania empiryczne. W tym względzie Autorka rozprawy wykazała cechy charakterystyczne dla sumiennego i pracowitego analityka. Ustalenie i wskazanie nowych wartościujących relacji zachodzących pomiędzy już znanymi zjawiskami i tymi, które dopiero są rozpoznawane oraz prezentacja rekomendacji w tym zakresie stanowią atrybuty pracy naukowej. Te cechy są wyraźne w przedstawię dysertacji. Drobiazgowość i wielowątkowość zrealizowanych badań ilościowo-jakościowych oraz formułowanych na ich podstawie wniosków, oparte na kompleksowej bazie teoretycznej, potwierdzają zdolność i umiejętność prowadzenia pracy naukowej przez Doktorantkę.

Konkluzja kwalifikacyjna

Przedłożona do oceny rozprawa doktorska mgr Anny Zajdel pt. *Przedsiębiorczość akademicka w Polsce* napisana pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Roberta Karaszewskiego oraz promotora pomocniczego dr Andrzeja Lisa jest pracą naukową. Stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Potwierdza ogólną wiedzę teoretyczną Kandydatki do stopnia doktora w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu oraz Jej umiejętność prowadzenia pracy naukowej. Tym samym, **praca spełnia wszystkie wymagania dla rozpraw doktorskich i może być dopuszczona do publicznej obrony.**

